

41
y Szend

A Magyar Tudományos Akadémia 1953. március 14.-én
d.e. 11 órakor megtartott 3. sz. Elnökségi ülésének

h a t á r o z a t a i.

Jelen voltak: Rusznyák István elnök, Osztrovszki György mb.főtítkár,
Ligeti Lajos alelnök.

Alexits György, Erdey-Grúz Tibor, Hevesi Gyula, Lukács
György elnökségi tagok.

Németh Gyula, Riesz Frigyes, Soó Rezső, Issekutz Béla,
Schulek Elemér, Manninger Rezső osztályelnökök.

Kimentették magukat: Molnár Erik, Straub F. Brunó, Novobátczy Károly
elnökségi tagok.

Fogarasi Béla, Mihailich Győző osztályelnökök.

Meghivottak valamennyi napirendi ponthoz: Hanisch József, az Akadémia
Pártbizottságának titkára, Juhász István szervezési fő-
csoportvezető, Biacsi Imre gazdasági főcsoportvezető,
Patkós Lajos, a Személyzeti Osztály vezetője, Sasvári
Lászlóné főelőadó.

A II. napirendi ponthoz: Szabolcsi Bence, Tolnai Gábor,
Zsirai Miklós az I. Osztály vezetőségének tagjai, Wald-
apfel József osztálytitkár, Fábrián Pál szaktitkár.

A III. napirendi ponthoz: Kovács Máté, az Akadémia Könyv-
tárának vezetője, Moravék Endre, az Akadémia Könyvtárának
helyettes vezetője, Mátrai László, a Könyvtári Tanács el-
nöke, Haraszi Gyula, a Könyvtári Tanács tagja.

N a p i r e n d:

I. Főtítkári beszámoló az 1953. február havi munkáról.

II. Az I. Osztály munkájának megvitatása.

Előadó: az I. Osztály titkára.

III. Az Akadémia Könyvtárának funkciója és gyűjtőköre.

Előadó: Mátrai László.

IV. A III. Osztály akadémiai témái /fizikai/.

V. Egyebek.

a./ A meteorológiai kutatások áthelyezése a III. Osztály
területéről a VIII. Osztály területére.

-.-.-.-

Rusznyák István elnök üdvözli az Elnökség megjelent tagjait és
az ülést megnyitja.

Napirend előtt javasolja az Elnökségnek, hogy az elnökségi ülések
jegyzőkönyvébe ezentúl csak a határozatok, továbbá azoknak a felszó-
lalásoknak a szövege kerüljön be, amelyet az egyes elnökségi tagok
kivánnak.

A jegyzőkönyv hitelesítésére javasolja felkérni Erdey-Grúz Tibor és Manninger Rezső akadémikusokat.

Az Elnökség a javaslatot elfogadja.

Rusznayk István elnök felolvassa Jánossy Lajos levelét, amely a következőképpen hangzik:

" A február 14.-én lefolyt elnökségi ülésen elhangzott felszólalásommal kapcsolatban szeretném megállapítani, hogy ezzel a felszólalással súlyos hibát követtem el.

Hiba volt részemről, hogy nem ismertem fel az Alexits elvtárs által beadott dokumentumban az osztályvezetőségnek azt a határozatot, amelyhez én is hozzájárultam. - Most nem akarom azokat a körülményeket magyarázni, melyek engem megtévesztettek - minthogy mindenesetre hiba volt, hogy nem vizsgáltam meg részletesen, hogy honnan származott az irás, melyet Alexits elvtárs az Elnökség elé felterjesztett.

Kérlek, közöld e levelem tartalmát alkalomadtán az Elnökség tagjaival és fejezd ki sajnálatomat a történetekért."

Budapest, 1953. február 16.

Jánossy Lajos sk.

Az Elnökség Jánossy Lajos levelét elfogadja.

I.

Rusznayk István elnök felkéri Osztrovszki György mb. főtitkárt, hogy a február havi munkáról szóló beszámolóját tartsa meg.

a./ A TMB a külföldi aspiránsokkal kapcsolatban rendelettervezetet készít elő, amely a közeljövőben megy Minisztertanács elé. Ez a tervezet törvénnyel kívánja rendezni a gyakorlatban kialakult jogszabályokat, elsősorban pénzügyi vonalon. A kulturegyezmény alapján megállapítja, hogyan történik az aspiránsok kiküldése a Szovjetunióba /és Kinába/ hogyan történik az aspiránsok anyagi ellátása, mikor kell beszámolniuk, hogyan tartjuk velük a kapcsolatot.

b./ A Minisztertanács Kiadói Tanácsába az Akadémia részéről Alexits György akadémikust javasolja.

Az Elnökség a javaslattal egyetért.

c./ A műszerbeszerzési nehézségek elhárítására körlevelet küldtünk az összes osztályoknak, amelyben kértük azoknak az intézeteknek a névsorát, ahol akadémiai témán dolgoznak. A Mérés-és Műszertechnikai Intézet az akadémiai témán dolgozó kutatók részére kölcsönműszereket fog fendelkezésre bocsátani.

Rusznayk István elnök bejelenti, hogy a kormány illetékes szervei felé azzal a kéressel fordultak, engedélyezték a külföldi műszerek behozatalánál pótkatrészek behozatalát is.

- d./ A Magyar Szovjet Barátsági Hónap alkalmából az Akadémia vendégül látta Goncsárov elvtársat, aki a pedagógusok feltett kérdéseire adott választ, Gyikusin elvtársat, aki a Műszaki Osztállyal folytatott szakmai megbeszélést. Bárgyin elvtárs kohászati előadást tartott II. 28.-án.
- e./ Winter Ernő akadémiai levelező tag II. 16.-án tartotta székfoglalóját "Az elektroncsöveken észlelt jelenségekből levont néhány elméleti következtetés" címmel.
- f./ Megkötöttük a csehszlovák-magyar kulturális egyezmény 1953. évi munkatervét. A munkaterv lehetővé teszi 2-2 tudós kiküldetését illetve meghívását előadások tartására illetőleg tapasztalatcsere-re. Ugyancsak lehetővé teszi tudományos kutatók kiküldetését összesen 20 hónapi időtartamra.
- Mindkét fél pályázatot hirdet a másik fél országaról szóló tudományos munkákra. Ezeket 10.000 cseh koronával, illetőleg 2.400.- Ft-tal jutalmazza.
- g./ Megkötöttük az albán-magyar kulturális egyezmény 1953. évi munkatervét. A munkaterv fókuszra a két ország közötti tudományos kiadványcserét. A felek segítséget nyújtanak egymásnak a két ország történelmi kapcsolatainak felkutatásában.
- h./ Megkötöttük a bolgár-magyar kulturális egyezmény 1953. évi munkatervét, amelynek keretében 19 hónapi időtartamra van lehetőség tudományos munkások kiküldetésére.

Határozat:

- 1./ Főtitkár beszámolóját az Elnökség azzal a módosítással fogadja el, hogy a kulturális egyezmények munkatervének megkötésénél külön keretet állapítsanak meg a felek az aspiránsok részére.
- 2./ Az Elnökség Winter Ernő levelező tag székfoglalóját jóváhagyja és részére az oklevél kiadását elrendeli.

II.

Az I. Osztály jelentését és javaslatait az Elnökség az alábbi módosításokkal fogadja el:

Határozat:

- 1./ Az I. Osztály vezetősége tegyen sürgősen javaslatot az Elnökségnek arra vonatkozólag, hogy milyen módon kívánja a minisztertanácsi rendelet keretén belül a szótárak szerkesztésének és kiadásának egységes rendszerét biztosítani, az Osztály szakembereinek vezetésével.
- 2./ Az Osztály vezetősége gondoskodjék az Osztály minden területével kapcsolatos kérdések megvitatásáról oly módon, hogy az Osztályhoz tartozó összes intézetek, társulatok, intézmények évente kétszer beszámolnak

az osztályvezetőség előtt, miután beszámolójukat az illetékes állandó bizottság már megtárgyalta.

3./Az egyes - elsősorban ideológiai természetű - problémákat az illető tudományág állandó bizottsága vitassa meg. E viták megszervezéséhez az osztályvezetőség nyújtson segítséget.

4./A javaslatok 1. pontja a következőképpen módosul:

Az osztályvezetőség vitassa meg az egyes szaktudományok súlyponti feladatait s természetesen ezek felé irányítsa a kutatást, ezekhez szabja a munkatervet minden vonatkozásban, eszerint alakítsa át mind az ülések, mind a kiadványok tervét. Az osztályvezetőség tárgyalásainak központjába elvi kérdések kerüljenek. Az apró szervezeti és személyi ügyek intézésére csak általános irányítást adjon a szaktitkárságnak és csak problematikus részleteket vitasson meg. Főfeladatának az Osztály az állandó bizottságok és az Osztály tudományszakjainak területén működő társaságok vitáinak irányítását, feladatok és elvi szempontok kijelölését tekintse. E végett természetesen folytassa a bizottságok elnökeivel és előadóival megkezdett megbeszéléseket, hasonlóképpen vitassa meg a Társaságok jelentéseit.

5./A javaslatok 6. pontjához kiegészítésképpen:

Az 1953-as tervmódosítás folytán egy 20 éves kötetet kihagynak, ennek helyébe azonnal megindítják a folyóirat kiadását.

Felelős: Németh Gyula
osztályelnök.

III.

A Könyvtár funkciójára és gyűjtőkörére vonatkozó jelentést az Elnökség az alábbi kiegészítésekkel fogadja el:

Határozat:

- 1./ Az Akadémiai Könyvtár feladata a dokumentáció megszervezése, a mikrofilm és fotokópia-szolgálat sürgős megvalósítása.
- 2./ Meg kell teremteni a mikrofilm-archívumot a legfontosabb szakfolyóiratok régi köteteiről.

- 3./ A kandidatusi és doktori disszertációkat az egész országból az Akadémia Könyvtárában kell gyűjteni függetlenül attól, hogy ezek megjelennek-e nyomtatásban vagy sem.
- 4./ A tudományos kiadványcsere akció lebonyolításáért az Akadémiai Könyvtár felelős.

Felelős: Kovács Máté, az akadémiai Könyvtár vezetője.

IV.

A Matematikai és Fizikai Tudományok Osztályának kiemelt fizikai akadémiai témái.

Határozat:

- 1./ Elnökség elfogadja a Matematikai és Fizikai Tudományok Osztályának 1953. évi kiemelt fizikai akadémiai témáit.
- 2./ Elnökség a f. év január 30.-án az Osztálytitkárhoz intézett átirata értelmében felszólítja a III. Osztályt, hogy az ötéves terv hátralévő két évének részletes kutatási programját és a fizika perspektivikus fejlesztési tervét a megadott szempontok figyelembevételével sürgősen dolgozza ki és legkésőbb április 15.-ig terjessze az Elnökség elé.

Felelős: Riesz Frigyes osztályelnök.

V.

Meteorológiai kutatások áthelyezése.

Határozat:

- 1./ Elnökség a III. és VIII. Osztály együttes javaslata alapján a meteorológiai kutatásokat az Akadémia III. Osztályából az Akadémia VIII. Osztályába helyezi át.
- 2./ A VIII. Osztály az Agrometeorológiai Állandó Bizottságba vonjon be a III. Osztály részéről 1-2 fizikust, és ezt a Bizottságot ugyanugy, mint a többi állandó bizottságot félévenként számoltassa be.

Felelős: Manninger Rezső osztályelnök.